

SUMAR

- 3 ■ EDITORIAL • Și Ion Iliescu, ca și Mihai Viteazul...
- 4 ■ D'ALE GHERLAMENTULUI • Stufoasele căi ale bugetului
- 5 ■ CRONICA INCREDIBILULUI • O nedreaptă culpabilizare a poporului român
- 7 ■ • Cascadorii primăverii
- 10-11 ■ REPORTAJ • Ciorba săracului
- 12-13 ■ INTERVIU • Dacă o crimă n-o pedepsești, se perpetuează – Banu Rădulescu
- 15 ■ DOCUMENT • Noul K.G.B. – ruleta rusă (V)
- 18 ■ MONDO • Învățaturile lui Jaques Chirac către nepotul său... Văcăroiu
- 19 ■ TOP • Vanessa Paradis și... Infernul
- 20 ■ DOLCE VITA • Sărbătorile din Săptămâna Patimilor
- 21 ■ FILM • Un copil – doi copii; un bătrân – doi...?!
- 22 ■ CULTURĂ • Înapoi la avangardă
- 23 ■ TEATRU • Ceremonii teatrale

pag. 12-13

pag. 21

pag. 26

RUBRICI

- 2 ■ PRIMIM
- 9 ■ CERNEALĂ ANTIPATICĂ
- 14 ■ ECONOMIC
- 16-17 ■ LUMEA ÎN 7 ZILE
- 24 ■ BIOGRAFII ACTUALE – Madonna
- 25 ■ ROCK & POP – Kenny Rogers
- 26-27 ■ SPORT – Exclusivitate – Menotti
- 28 ■ OCULTISM
- 29 ■ LA FRONTIERELE CUNOASSE

baricada

Săptămânal independent editat de BARICADA S.R.L.
București, str. Ing. A. Saligny nr.4, sect.5, tel. 6156137;
telex 11373 bcada r; fax 400-3121706; C.P. 1-897

CO-PREZIDENTE: EDUARD-VICTOR GUGIU și VIRGIL MIRON PÂTRU

REDACTIA

REDACTOR-ŞEF: EDUARD-VICTOR GUGIU

REDACTOR-ŞEF ADJUNCȚ: ADRIAN ANTONIE

EDITORIALIST: VLAD MACRI

SECRETAR GENERAL DE REDACȚIE: MIHAI BUJENIȚĂ

PUBLICISTI COMENTATORI: ȘTEFAN STOIAN, LIVIU VĂLENĂS

POLITIC: DONIA ANTONIE

CULTURĂ: GEO VASILE, IULIA KREINER

SPORT-DIVERTISMENT: DAN CATONE, FRANCISC AMICO

GEORGE MĂRIN

CORRECTURĂ: ANDREEA

27 aprilie 1993 - an IV - nr. 17 (172) - 50

Dacă o crimă n-o pedepsești, se perpetuează

*Interviu cu dl dr. BANU RĂDULESCU, scriitor, redactor-șef
al revistei „MEMORIA”, membru al AFDPR*

IDEEA ACESTEI REVISTE MI-A INSPIRAT-O DUMNEZEU

– Revista „Memoria” s-a impus. Mai înainte însă de a vorbi despre contribuția acestei publicații să rememorăm istoricul ei. Cum a apărut?

– Când aji venit la mine, tocmai purtam unele discuții pe teme financiare, desigur, destul de triste, având în vedere dificultățile pe care le întâmpinăm. Cum știi, revista e editată de Uniunea Scriitorilor și uniunea e din ce în ce mai săracă. Revista noastră prin condițiile grafice pe care și le-a impus e destul de scumpă. Nu vreau să intru în amănunte, dar când apar problemele de existență, ca să le numesc așa, cele care privesc direct viitorul publicației, apar de regulă și nervii. Îmi pare râu că m-ajă găsit așa.

– Cum a apărut ideea acestei „reviste a găndirii arestate”?

– Cu riscul de a nu mai fi modest, pot spune că ideea unei „re-

MIHAI BUJENIȚĂ – ȘTEFAN STOIAN

„corecta” pe Monica Lovinescu și pe alii, nu ne-am înțeles și m-am lipsit de asemenea cenzori. Mult timp n-am lucrat decât 2-3 oameni, acum în schema redacțională sunt 5 angajați.

Primul număr a apărut în noiembrie '90 și a avut ecouri

câteva luni de singurătate și de reculegere ca să le termin. Ultima carte a apărut în septembrie '89. Gândul că nu le abandonez mă susține.

Revin însă la revistă. Am gândit-o ca pe o publicație cu periodicitate lunară, dar din

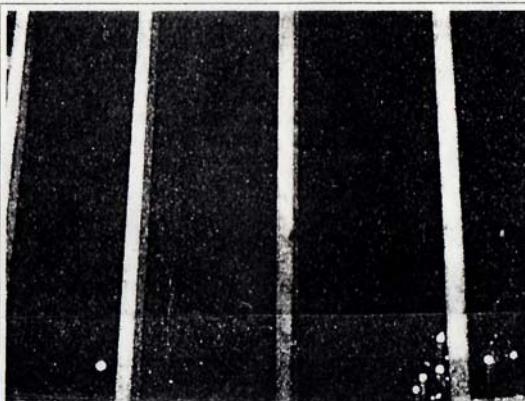

pentru că toate au fost lovite de comunism într-un fel sau altul.

PROCESUL COMUNISMULUI E UNUL MORAL

– În ce fel înțelegeți „procesul comunismului”?

– Procesul comunismului are mai multe aspecte. După părerea mea, pe primul loc se situează aspectul moral. Mai pot fi evidențiate aspectul penal, cel social și.a.m.d. Eu cred că neexistă legi universale acceptate – să pedepsești crima și să n-o lasi nicicând nepedepsită –, în diverse jări funcționează legiuiri destul de diferite. Dacă democrația ar fi instituit de la bun început o lege care să spună că cine ucide un om, cine-l schin-giuiește, cine-l lasă flămând, va răspunde pentru fapta sa, atunci da, am putea aborda cu prioritate latura penală. Dar noi nu putem aborda decât latura morală. Ce

Cum știi, revista e editată de Uniunea Scriitorilor și uniunea e din ce în ce mai săracă. Revista noastră prin condițiile grafice pe care și le-a impus e destul de scumpă. Nu vreau să intru în amănunte, dar când apar problemele de existență, ca să le numesc așa, cele care privesc direct viitorul publicației, apar de regulă și nervii. Îmi pare rău că m-ai găsit așa.

- Cum a apărut ideea acestei „reviste a găndirii arestate”?

- Cu riscul de a nu mai fi modest, pot spune că ideea unei „reviste a găndirii arestate” mi-a aparținut, zic eu că mi-a inspirat-o Dumnezeu. La origine, ideea este foarte veche, încă din anii '50, când stăteam în pușcărie cu Ernest Bernea și Petre Tuțea. Ne gândeam că nu e bine să se steargă din memorie tot ceea ce am trăit noi în închisorile comuniste. Măcar și pentru motivul că făcând cunoscut acel calvar îl vom impiedica să se mai repete.

Ca revistă propriu-zisă, așa cum o vedeați acum, ideea a pornit cam prin aprilie-mai 1990. M-am dus cu o cerere la Mircea Dinescu. Uniunea patrona pe atunci vreo 26-27 de publicații, a mea a fost ultima. În minte că replica lui Dinescu a fost: „Bine de Banu, hai să-o scoatem, să vedem că mai pierdem și cu asta”. Am refuzat să primesc orice bani la revistă, până n-a apărut primul număr. Lupta pentru apariția acestuia a durat cam opt luni de zile. Astă n-o spun ca să-mi arog alte merite suplimentare, dar mi-am făcut o socoteală onestă că nu pot lăua bani pe ceva ce nu există. La început munca redacțională am desfășurat-o de unul singur. E adevărat că mi s-a dat un secretar general de redacție, dar cum acesta își luase libertatea de a

extrem de favorabile. Revista „a prins” bine, în special în rândul studenților și, spre mulțumirea noastră, în străinătate.

- Fiind atât de absorbit de problemele revistei, scriitorul Banu Rădulescu mai găsește timp pentru propriile cărți?

- Ca să vă spun drept, nu mai am timp. Am acasă două romane pornite și mi-ar trebui un efort de

cauza greutăților pe care le întâmpinăm n-am putut să respectăm acest obiectiv. Materiale avem din belșug. Aproape în fiecare număr deschidem un capitol nou. Am deschis acum, de exemplu, „memoria țărănești român”, în numărul viitor abordăm „memoria învățământului românesc”. Nu poți ignora nici unul din sectoarele societății,

mea, pe primul loc se situează aspectul moral. Mai pot fi evidențiate aspectul penal, cel social și.a.m.d. Eu cred că neexistând legi universale acceptate – să pedepsești crima și să n-o lasi nicicând nepedepsită –, în diverse țări funcționează legiuiri destul de diferite. Dacă democrația ar fi instituit de la bun început o lege care să spună că cine ucide un om, cine-l schin-giuiește, cine-l lasă flămând, va răspunde pentru fapta sa, atunci da, am putea aborda cu prioritate latura penală. Dar noi nu putem aborda decât latura morală. Ce poți să faci cu un om care î-a produs un mare rău? Să nu te mai întoarcășești cu el, să nu te mai jii cu el de mâna. Doar așa poți să-l pedepsești. E adevărat, sunt unii care cer pedeapsa penală. N-ar fi creștinete. Dacă o crimă n-o pedepsești, o lasă să se perpetueze. Tineretul nostru ce vede astăzi? Că toți cei care ne-au construit comunismul stau bine mersi, sunt liberi, huzuresc, ba chiar sunt înfloritori în țara asta. Atunci se naște concluzia: ori fac bine, ori fac rău, tot aia e. Dacă faci rău te poți alege cu casă, cu mașină, cu bani, deci cu avantaje materiale.

- Citeam de curând în presă cotidiană că au fost opriți săpăturile de la Căciulați, unde s-au găsit atâtea cadavre. Pe de altă parte, cazul Honecker e notoriu...

- Și tu. Eram tocmai în Germania când acest caz era în plină actualitate. Marea majoritate a opiniei, cel puțin în lumea în care m-am mișcat eu, era că e o greșeală ca Honecker să nu fie pedepsit.

- Un cinism chiar.

- Adică pedepsești pe sanctuș, pe executorul care trage în oameni nevinovați și nu-l pe-

depșești pe cel care a hotărât crima.

Apropo de Căciulaj, am fost întrebăt și într-un interviu la „Europa Liberă” de dl Nicolae Stroescu-Stinisoară despre acest caz. Spuneam și acolo că adevărul trebuie aflat. Dumneavoastră, în ziare, semnalăți diverse abateri sociale, chiar nelegiuiri și nu se ia nici o măsură. În Occident, justiția este justiție, fiecare răspunde pentru fapta lui.

În cadrul procesului comunismului nu cred ca posibilă o culpabilizare generală. O idee trebuie combatată prin altă idee, iar nu cu pușca și cu pușcăria. Ideologia comunistă, nenorocită cum a fost ea, propaga totuși niște idei, care i-au subjugat pe mulți. Libera confruntare de opinii va așeza opiniunile sociale și politice.

— La televiziune, stârnește un interes din ce în ce mai mare serialul „Memorialul

nătate, cea mai mare contribuție până acum fiind de 1 000 de dolari. Unul din obiectivele acestei fundații a fost să ne adresăm tineretului. Ne-am dus spre exemplu la liceul „Sf. Sava”, unde ne-am întâlnit cu un amfiteatr plin, apoi la Galați, de asemenea cu liceenii. Să vă spun doar una din întrebările pe care ni le-au pus: „Cum să facem noi elevii să ne vindece părinții și profesorii de nostalgia comunitismului?”

CERCURILE SUFERINȚEI

— Într-adevăr e o întrebare-soc. De aceea o să adoptăm. Deci, cum răspunde revista „Memoria” la această întrebare?

— Prin problematica ei număr de număr. Oriunde pot să vorbesc în public repet că noi nu vrem, în această revistă, să facem prozelitism, ci punem în fața tuturor niște fapte autentice. Eu unul până nu verific o dată sau o afirmare de căteva ori, nu sunt împăcat și nu-l public. Deci, noi publicăm adevăruri brute, oferindu-le oamenilor. Dacă ei, după toate acestea, mai pot crede în comunism...

— După opinia noastră, nu faceți aici doar o activitate de editare a unor mărturii, dar și una de cercetare. Am citit o confesiune a lui Soljenițin privind munca de ordonare a materialului la „Arhipelagul Gulag”. Lectura numerelor din revistă ne-a lăsat impresia că „Memoria” este un Gulag românesc în serial.

la Sighet un simpozion „Sighetul și comunismul”. Noi ne-am propus să facem și un Muzeu al Detenției, chiar într-o pușcărie dezafectată, cum este Sighetul acum și reconstituită așa cum au făcut polonezii la Auschwitz.

AM AVUT NOROC DE CONDAMNARE MARE

— Îți mai amintești, nea Banule, cum ai fost arestat?

— Eram student la medicină. Locuiam la cabinetul medical al unui doctor care era fratele unui ministru din guvernul Sănătescu. Umblând să-i prindă întreaga familie, am căzut și eu. Eu mai avusesem un proces la Curtea Marzială pentru niște epigrame la adresa lui Gheorghiu-Dej, Ana Pauker și, fiind în 1945, și vechele structuri juridice nu apucaseră să fie înlocuite de comuniști, am fost achitat. Acest episod a atâmat greu în condamnarea mea. Am fost condamnat la 15 ani, una de zece ani și alta de cinci. N-am făcut decât săse. Adică încă o facultate de medicină între anii 1948-1954, perioada cea mai a dracului din închisori sub Stalin, Văcărești, Jilava, Constanța, Caransebeș, Pitești, Canal, Gherla.

— La Pitesti, chiar în perioada aceea cu experimentul reeducației?

— Chiar în perioada aceea. Eu

s-a așezat chiar în drumul grănicerilor, special ca să fie prins. Am găsit declarația scrisă chiar de mâna lui în care își toarnă patronii sovietici.

— Vă sunt accesibile în cercetările dumneavoastră toate fondurile de documente din arhivă?

— Din păcate nici se mai pun și astăzi destule piedici.

O ÎNTÂMPLARE INCREDIBILĂ LA OXFORD

— Dar să vă povestesc o întâmplare incredibilă. Recent am fost invitați la Oxford din România vreo 8-10 scriitori, iar mulți alii din fostele țări socialiste, cu totul vreo sută și ceva. Reuniunea se desfășura în celebrul colegiu Saint Anthony. Am lăsat cu toții bagajele de mână într-o încăpere ticsită de genji și sacoșe de umăr. Am intrat în amfiteatr și ne-am dus apoi la masă. În timp ce mă aflam la masă, o doamnă din partea organizatorilor mă caută și îmi dă legitimația mea de presă, găsită undeva pe o peluză de iarba în curtea colegiului. Legitimăția o pusem împreună cu celelalte acte într-o borsetă aflată în sacul de umăr, pe care-l lăsasem în sala de bagaje. Am căutat borseta și n-am mai găsit-o. Seara a mai apărut legitimația de veteran de război, a doua zi carnétul de scriitor, toate găsite pe-acolo, aruncate. Ultima care a apărut a fost borseta și agenda în care aveam toate adresele prietenilor din străinătate. Obiectele de valoare – aparatul de fotogra-

durerii realizat de dno. Lucia

durerii" realizat de dna Lucia Hossu-Longin. Credem că și revista „Memoria” și „Memorial durerii” reunesc cele mai importante mărturii, elădind împreună temeiuri pentru un viitor proces al comunismului.

– Da, într-un fel mergem conțugându-ne eforturile. Unii din cei intervievați în serialul TV scriu și la noi, după cum alii vin întâi la noi și apoi apă și la TV. De fapt, în jara asta este nevoie nu de o revistă „Memoria”, ci de o mie, nu de un „Memorial...”, ci de o mie, ca să se implanteze în conștiința oamenilor amintirea universului concentraționar. Trebuie sătăcă oamenii încă nu sunt lămuriri, în special tineretul. Pe lângă revistă, noi am întemeiat și Fundația culturală „Memoria”. Suntem mai mulți scriitori – Ana Blandiana, Alecu Paleologu, Șt. Aug. Doinaș și alții –, dar și oamenii din alte medii sau alii care n-au fost implicați în detenția politică. S-au înscris și mulți studenți. Am pomit-o în primul rând cu ideea ca să putem susține revista, și să ne lărgim acțiunile. Avem și ceva donații, chiar și din stră-

Fotografiile paginilor:
CRISTIAN TÂNASE

“Aminte de câteva ori, nu sunt împăcat și nu-l public. Deci, noi publicăm adevaruri brute, oferindu-le oamenilor. Dacă ei, după toate acestea, mai pot crede în comunism...”

– După opinia noastră, nu faceți aici doar o activitate de editare a unor mărturii, dar și una de cercetare. Am citit o confesiune a lui Soljenițin privind munca deordonare a materialului la „Arhipelagul Gulag”. Lectura numerelor din revistă ne-a lăsat impresia că „Memoria” este un Gulag românesc în serial.

– Spre deosebire de Soljenițin noi nu prelucrăm materialele, cel mult le mai îndreptăm stridențele de exprimare – nu toți colaboratorii noștri sunt deprinși cu munca scrișului. Deci, intervențiile noastre sunt numai sub aspect formal.

Revista noastră este deschisă nu numai celor care au suferit în mod direct, dar și celor care au fost sensibilizați de această suferință.

Sunt mai multe cercuri ale suferinței. În primul, socotim suferința celor închiși. În al doilea, așezăm familiile acestora. Al treilea cerc se situează suferințele omului după ce a ieșit din închisoarea, pentru că nici atunci calvarul nu ia sfârșit. Al patrulea cerc este al oamenilor care n-au făcut închisoare, dar nu au fost scuți de suferințe cauzate de comunism.

– Desigur, colaborați și cu Asociația Foștilor Deținuți Politici.

– Da. Ne ajutăm că putem. Ei trimit oameni la noi și noi apărăm la ei deseori, pentru că au adunat o adevarată arhivă, scot și niște caiete ale rezistenței. De câte ori putem să ne conjugăm eforturile, o facem. De exemplu, între 21-23 mai se va desfășura

o cincică în care am facut decât săse. Adică încă o facultate de medicină între anii 1948-1954, perioada cea mai dracului din închisorii sub Stalin, Văcărești, Jilava, Constanța, Caransebeș, Pitești, Canal, Gherla.

– La Pitești, chiar în perioada aceea cu experimentul reeducației?

– Chiar în perioada aceea. Eu

am ajuns în a doua fază, adică mi-am făcut demasarea. Urma să intru și eu la moară, să mă redesc și eu. Am avut noroc că aveau nevoie de forță de muncă la Canal. Ducându-ne la Canal, ne-am îmbrățiat. Am mai avut noroc de condamnarea mare și n-am mai nimerit cu studenții, m-am dat la o brigadă de spart piață și m-am pierdut pe-acolo. Am cunoscut totă mizeria închisorilor comuniști.

– Cred că în munca aceasta de cercetare, de investigare pe căre o depune „Memoria”, aveți și bucuria de a găsi documente noi, necunoscute.

– Bineînțeleș. În numărul următor al revistei publicăm o demonstrație clară că generalul Nicolski a fost spion sovietic. A trecut granița și s-a culcat pe o căpăță de fân, i se făcuse frică și

parțea organizatorilor ma cauta și îmi dă legitimația mea de presă, găsită undeva pe o peluză de iarba în curtea colegiului. Legitimația o pusem impreună cu celelalte acte într-o borsetă aflată în sacul de umăr, pe care-l lăsasem în sala de bagaje. Am căutat borseta și n-am mai găsit-o. Seară a mai apărut legitimația de veteran de război, a două zi carnétul de scriitor, toate găsite pe-acolo, aruncate. Ultima care a apărut a fost borseta și agenda în care aveam toate adresele prietenilor din străinătate. Obiectele de valoare – aparatul de fotografat, reportofonul, sticluța Parker erau toate la locul lor. Singurele legitimații care n-au apărut cât timp am stat acolo au fost acelea de membru al AFDPR și carnétul de membru de onoare al AFDPR – filiala Timișoara. Când m-am întors la București, după un periplu în Germania, am găsit un plic în care se aflau și aceste două legitimații, care stârniseră la Oxford atâtă curiozitate.

Ciudăenia furtului mă miră și acum. Cu siguranță, agenda mi-a fost xeroxată. Se pot face multe presupuneri. Probabil, ei s-ar fi gândit: o fi spion rus? american? o fi... Eu nu sunt decât spionul meu, atâtă tot. Și astă unde? La Oxford, într-un colegiu celebru!

– Ce șanse acordăți democrației în România?

– Eu acord toate șansele, dar nu imediat. Trebuie să se trezească lumea și încet-încet se va întâmpla, nu știu dacă generația mea va mai apuca acest revirement, dar e imposibil să nu se producă.

Poți săli un om să meargă în patru labe o săptămână, o lună, două-trei, dar nu la infinit, odată și odată el își va reveni la poziția lui bipedă. Tot așa e și cu democrația.